

RESSENYES

Catalan Historical Review, la nova revista de l'IEC

Albert Balcells

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

La història és una ciència social i, a diferència d'altres ciències, té a veure amb la identitat col·lectiva i no sols aquí, sinó arreu. Per això està territorialitzada. La tasca investigadora dels historiadors de l'àmbit lingüístic català és prou important en qualitat i quantitat per ocupar el lloc que li correspon en la difusió internacional del coneixement i sovint no troba la receptivitat que mereix en les revistes estrangeres d'història. Per això, dotar-se d'un canal propi resultava imprescindible. Les revistes que es pretenen «universals» solen tenir com a marc nacional implícit una gran potència o un Estat amb pretensions de ser-ho o solen donar prioritat a la temàtica històrica dels grans estats, començant pel propi. Tradicionalment la denominada «història universal» és la que té lloc dins les successives grans potències.

Resulta que, malgrat l'interès que presenta, en qualitat i en quantitat, el treball dels historiadors de les terres de parla catalana no sempre és prou conegut, en detriment de la difusió del coneixement. Per començar a superar aquesta limitació calia utilitzar l'anglès com a *lingua franca*. És la manera de projectar la historiografia catalana a l'exterior i de privar d'excuses els hispanistes que la continuen ignorant o sols la coneixen de manera indirecta i parcial.

D'altra banda, avui, una revista convé que tingui una versió electrònica i, si és possible, ha de ser de consulta gratuïta, com és el cas de

la publicació de què parlarem. Calia evitar que l'adopció de l'anglès com a instrument de comunicació internacional no portés a l'eclipsi de l'ús del català, la llengua que normalment utilitzen els historiadors dels països d'aquesta parla en les seves publicacions. I aquí tornem a la tesi inicial que la història té a veure amb la identitat i en el nostre cas la llengua catalana ocupa un lloc axial per a la identitat.

Aquestes han estat les motivacions de l'Institut d'Estudis Catalans per iniciar, per mitjà de la seva Secció Històrico-Arqueològica, l'edició de *Catalan Historical Review*, que anualment publicarà balanços en anglès dels estudis sobre grans temes de la història dels països de parla catalana, des de la prehistòria fins al segle XX i sobre tots els aspectes: socials, polítics, econòmics i culturals. S'ha considerat que l'estudiós forà està interessat prioritàriament pels estats de la qüestió més que pels estudis monogràfics, que ja tenen altres revistes catalanes on es publiquen. La revista està oberta a les iniciatives que li arribin, però, de moment, s'hauran d'ajustar al model d'article llarg de balanç d'un tema que ja disposi d'una historiografia prou àmplia.

El sol fet d'escriure per a estrangers porta els col·laboradors no sols a una visió de síntesi interpretativa, sinó a una perspectiva comparada. La història local, regional i nacional només resulta explicativa quan se la col·loca en un context internacional i, per tant, dins la història comparada. Les referències a aquest context volen ser una constant en aquesta revista.

Després de la versió anglesa, la segona part de la revista conté la versió catalana. S'ha cregut que no n'hi havia prou amb un resum en català, sinó que es publica la integritat del text. D'aquesta manera, no sols es dona testimoni del fet que aquí s'escriu la història en la llengua pròpia com a signe de normalització —una de les tasques fundacionals de l'IEC—, sinó que aquell autòcton que vulgui llegir un article en català, ho podrà fer directament i, sens dubte, li podrà ser tan útil com a un forà.

A *Catalan Historical Review* ja s'hi arriba per mitjà de Google, RACO, Dialnet, FECYT i les internacionals DOAG (Directory of Open Access Journals) i Latindex, a més de ser a l'Hereroteca Científica Catalana, que conté vuit publicacions periòdiques de l'IEC. Les visites han començat a bon ritme i les descàrregues del primer número han passat de les set mil. Recentment *Catalan Historical Review* s'ha inclòs en la base de dades DICE (Difusión y Calidad Editorial de las Revistas Españolas de Humanidades y

Ciencias Sociales y Jurídicas), que té el suport de l'ANECA (Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación), que la té en compte en els processos d'avaluació del professorat universitari.

Pel que fa a la versió en paper, l'IEC està enviant la revista a unes quatre-centes entitats, començant per les biblioteques universitàries més prestigioses sense deixar-se cap de les 111 universitats que tenen lectorat de català, a més de les principals biblioteques nacionals, de les associacions de catalanística i de les d'entitats acadèmiques adherides a la Unió Acadèmica Internacional amb seu a Brussel·les, de la qual forma part l'Institut d'Estudis Catalans des del 1922, poc després de la fundació de la UIA.

Un consell d'editors adjunts dirigeix *Catalan Historical Review* amb l'editor principal, que signa aquest article. L'equip està format per Manuel Ardit, Francesc Fontbona, Josep Guitart, Josep Massot i Tomàs de Montagut. Tots són membres de la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC i representen cada una de les cinc àrees de la Secció. Un consell de redacció ampli comprèn tots els membres de la SHA, inclosos els membres corresponents, per exemple, Thomas N. Bisson (Harvard), Paul Freedman (Yale), Paul Preston (London School of Economics de Londres) i un llarg etcètera, més els presidents de les sis societats filials de la SHA, que fa temps que tenen la seva revista especialitzada en català.

Catalan Historical Review no es vol sotmetre al ritme de les commemoracions, però no és indiferent a determinades efemèrides. El vuitè centenari de Jaume I i el 350 aniversari del Tractat dels Pirineus són presents al primer número, al costat de la cultura neolítica a partir de la Draga de Banyoles, societat i llei a la Barcelona dels segles XI a XIII, els estudis sobre Ramon Llull, la família dels Borja, la indústria de la maquinària a Catalunya al segle XIX i primer terç del XX, les arts plàstiques al modernisme i la repressió franquista als Països Catalans.

Al número dos, que va aparèixer a finals de 2009, Joan Sanmartí parla dels ibers abans de la romanització; Enric Guinot, de la societat dels regnes de Mallorca i de València després de la conquesta del segle XIII; Eduard Feliu, de diversos aspectes de la cultura jueva a la Catalunya medieval; Manuel Ardiu, de l'expulsió dels moriscos dels Països Catalans al segle XVII; Xosé Aviñoa, del cant coral a Catalunya en els segles XIX i XX; Ramon Pinyol, de Jacint Verdaguer, i Enric Pujol, de l'èxode de 1939 i d'altres exilis

del segle XX. A partir d'aquest segon número apareix informació bàsica sobre els llibres i les revistes publicats per l'IEC durant l'any anterior.

El número tres està en vies d'edició ara, el maig de 2010, i conté articles sobre les primeres ciutats romanes a Catalunya, a càrrec de Josep Guitart; els orígens del feudalisme a Catalunya, per Flocel Sabaté; la prosa catalana de finals del segle XIV i del XV, a càrrec de Lola Badia; las causes i conseqüències de la Guerra de Successió espanyola per als Països Catalans, a cura d'Agustí Alcoberro; l'anarquisme als països de parla catalana fins al 1930, per Teresa Abelló, i el surrealisme català, a càrrec de Francesc Miralles. Completen aquest número dues cròniques, una sobre el col·loqui entorn de Francesc Eiximenis i una altra sobre la sessió acadèmica dins l'IEC dedicada a «Jaume Vicens Vives, més enllà de l'historiador».

S'està iniciant el procés per publicar el número quatre el 2011. Continirà els articles següents: un de Carme Aranegui sobre les ciutats romanes al País Valencià, un de Xavier Barral sobre l'arquitectura romànica, un de Sans Travé sobre els ordes militars als Països Catalans, un d'Ignasi Fernández Terricabras sobre la contrareforma, un de Rosa Serra sobre les colònies industrials i un de Maria Campillo sobre la narrativa catalana de la Guerra Civil de 1936.

Catalan Historical Review espera contribuir a donar a conèixer internacionalment el passat que ha configurat la identitat catalana actual i a facilitar als estudiosos forans el coneixement del progrés de la historiografia als països de parla catalana.